

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a cse de 2 ori: Mercuria si Duminec'a, F6i'a, candu concedu ajut6riale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu s6u 2 1/3 galbini mon. sun6toris.

Anulu XXXIV.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tace'a t6mbrala a 30 cr. de facare publicare.

Nr. 69.

Braslovu 16/4 Septembrie

1871.

MONARCHIA AUSTRO-UNGARICA.

Transilvania.

Braslovu 15 Sept. 1871.

Resultatulu convorbiriloru dela Gastein si Salisburgu, c6a obiectu alu comentarei diurnalitice, e cu multu mai afundu batatoriu, decatu se nu ne interesese. si opiniunile diverselor organe de publicitate despre elu. Una revista scurta si medu6sa ne va servi spre orientare. Diurnalele Germaniei vedu in ac6sta concordia unu pasu bilaterale defensivu spre sustinerea pazei s6u infruntarea or-carei agresiuni a acestoru d6ue state, si la acestu pactu se voru face pasi ulteriori spre a atrage si alte state, pentru a face unu feliu de areopagu european, anumitu inca si pe Itali'a si Rusi'a. Germani'a, dupa „Gazet'a Crucii“, vre se documenteze demonstrativu, ca -si pune t6ta gravitatea sa spre a sustien6 pe Austri'a tare si neatinsa, 6r' din partea Austriei alaturarea ac6sta cordiale se serv6sca spre scopulu de pace. Acum se va inchiega una comisiune din austro-germani, care inainte de t6te se-si d6 proiectele in obiectulu deslegarei unoru cestiuni sociale. Gazetele vieneze, credu, ca fiindu suveranulu Austriei de nationalitate germana, in t6te cestiunile nationali concordia va fi impulsulu apararei nationali, si prin asta si a recapatatu Austri'a pusetiunea de dinainte de Sadov'a s6u K6niggr6tz; totu odata ele punu in combinatiune prospectulu predomnirii elementulu nemtiescu cu acestu ajutoriu infratitu si in laintru in contra slavismulu; — d6ca nu si maghiarismulu.

Diurnalele maghiare, anumitu „Pesti Napl6“ doresce, c6a intrunirile dela Salisburgu se fia cu ceva resultatu concretu, ca-ce orce alta n'ar av6 pretiu practic, pentruca, d6ca Austro-Ungari'a si Germani'a facu dependente tienut'a monarchiei dela cointielegeri preliminari cu Germani'a in cauzele europene: atunci ar sta reu cu aperiarea intereselor n6stre, dice „Napl6“, pentruca amu fi cu manele legate, fara a av6 vreunu ecuivalentu. D6ca inse s'ar fi stipulatu modulu resolvirei cestiuniloru de interesele ambelor parti cu egale respectare reciproca, atunci s'ar da cerut'a securitate si tienutei statulu nostru.

„Napl6“ nu doresce, c6a ac6sta intrunire se fi avutu caracteru de aliantia resoluta, pentruca prin ac6sta s'ar neodihni Europ'a, deca nu s'ar si provoca. —

„Reforma“ sper6za, ca intrevenirea ac6sta va fi asecuratu pacea Europei spre a pot6 concure in punctulu acesta cu meritele capitali ale s. aliantie. „Hon“ nu tiene nemica de totu resultatulu, pentruca nasce numai ingrigiri si nu le aduce nici o putere. „Magy. Ujs6g“ totu asia, si despre invoielile cis-laitane adauge, ca opositiunea germana va lu6 a-ripe mai mari, decatu ale cechiloru. Pres'a oficiale inse „P. L.“ dice, ca t6ta espresiunea speciale a intrunirii acesteia e una n6ua garantia a pazei si „in sensulu acesta pop6rele Germaniei si ale Austriei potu bineventa cu cea mai sincera bucuria si satisfactiune ac6sta intalnire“. Pres'a romana, scimu, cum se sprim6. —

„Ellen6r“ 6r' se sc6la in contra institutiunei delegatiunei dualitice si dovedesce, ca Ungari'a trebuie se nisi6sca a realisa uniunea personale, dupa ce evenimentele dincolo de Lait'a urgiteza a-

ac6sta. Dupa concesiunile ce trebuie se se d6 nationalitatiloru, nu mai pot6 susta referinti'a dualitica de pana acum, ci trebuie se se prefaca in uniune personale. Aceste le dice unu diurnalu maghiaru inca controlorulu; asia potemu sci, ca cam cum stau actiele. —

„Hon“ cu legea de alegere in Transilvani'a a facutu sfara in ti6ra. Elu public6 adica unu memorandu alaturatu la Nr. din 7 Sept. in caus'a revisiunei legi de alegere in Ard6lu sub-scriisu: unu deputatu dietalu, si fiinduca cuprinsulu lui e in tonu romanescu versatu, se crede, ca e se se d6, d6ca inca nu s'a datu, regimulu, pentru a face c6a se se indrepteze ac6sta insulta asuprit6ria. — Cine se fia acelu deputatu, nu scimu, atata inse vedemu, ca memorandulu nu e, decatu fetulu unu spiritulu nedumeritu dupa traficala tragere in unghitia a romaniloru ardeleni, c6a se-si paras6sca terenulu politico-nationale in grati'a revisiunei legi de alegere, care o pretendea inca si actulu uniunei, d6ca nu 6r6 se remana pocitura intre uniune si lege separata.

Datele memorialulu suntu drepte, inse dreptatea e la Ddiu. Bazele legi de alegere a art. 2 din Clusiu 1848, dice m., suntu pre multifarie, nobilii cu votu personale, cetatiani cu casa de 300 fl. au votu de alegatoriu, 6r' in comunele fara magistratate trebuie se aiba cineva pamentu in pretiu de 1600 fl., c6a se p6ta av6 censulu de 8 fl. Anomali'a ac6sta are trist'a urmare, ca nobilimea e reprezentata cu 24%, cetatiani cu magistratate cu 20% si poporulu celalaltu abia cu 3/4, 1/2 s6u 10%. Ac6sta anomalia o casiuna si sustinerea dreptulu de alegere de 13 locuri taxale; apoi e disproporitiunea, ca d. e. deputatulu din Csik-Szereda reprezenta 1247 suflete, celu din Hatiegu 1746, din Huned6r'a 2646, celu din Ilyefalva 1400 suflete, Ol6hfalva 3415, Colosiu 3419, Sicu 3493, Odorheiu 4353, pre candu in comitatulu Albei infer. 213.459 suflete suntu reprezentate numai cu doi deputati, in comit. Clusiu-lui 161.554 si com. Turdei 153.637 suflete totu cu cate 2 deputati. Apoi 23 deputati orasiani reprezenta numai 102.823 suflete, 10 deputati scaunali secui 398.546; 22 deputati cercuali sasi 390.030 si apoi 20 deputati ai comitatelor si districtelor 1,217.699. „Hon“ inca afla nedr6pta ac6sta apasare si dice, ca egal'a indreptare pretende, c6a se se desfiintieze acesta lege si se se estinda legea de alegere din Ungari'a si asupra Transilvaniei, ceea ce multi o disera, d6r' nu o si voira. — Memorandulu are c6a puncte de propunere;

1. Alegatori suntu fara osebite de nascere toti cetatiani tierani, cari platescu 10 fl. v. a. de orce contributiune cu aruncaturi cu totu, s6u se se i6 c6a base 1/4 sesiune de pamentu s6u, ce totu atata face, cine are 11 juguri de pamentu se fia alegatoriu.

2. Preutii, capelanii, invetiatorii ordinari si notarii com. se fia alegatori fara respectu la censu. In fine memorandulu combate prepunerile, ca romanii ar' gravita in afara; ca-ce ei in 1869 de acea nu alesera, pentruca ei c6a majoritate reale, care da miile de dare si de bracie, nu se potea dediosi la rola de batujocur'a minoritateri proletarie; noi vremu consolidarea relatiuniloru interne, nu suntemu dusmanii maghiariloru si nu gravitamu in afara, noi suntemu dusmani numai acolora, fia unguri fia romani, cari ne defaima, ca gravitamu in afara si vremu a ne taia de Ungari'a; dusmani a-

celora, cari facu pe regimu se retac6sca spre daun'a tieriei, si acoloru oficiali din Ard6lu, cari ne den6ga si rapescu dreptulu, folosindu-si influenti'a, c6a se se sustiena legile ruginite. Regimulu se departeze astfelu de oficiali, se modifice legile invecchite si va vede, ca e defaima totu ce scornira dusmanii nostri despre noi scl.

Ac6sta o sci maghiarii si regimulu pre bine si o cumpanescu, de cate ori facu cate unu proiectu de lege; inse la 1861 o disera mai multi chiaru si Jozsika, ca ei numai dupa fabul'a lupulu cu mnelulu potura pluti atata timplu c6a oleulu d'asupra. Hic Rhodus hic salta. E curiosu, ca deputatulu nu si aduse aminte si de pretensiunile politice nationali perfectu egali ale romaniloru din Ard6lu, si uit6 si de umbr'a autonomiei provinciale. Ce va fi si acesta, decatu unu procuratoru nenaimitu — ca-ce o natiune c6a atare numai din congresu pot6 tracta despre lucruri delicate — dela care i depende vi6tia nationale. —

Romanulu nu se mai multumesce cu bucatari aruncate, c6a la vani pentru imblandire, elu sta pe terenulu nedependintiei dela alta natiune in desvoltarea sa nationale, pentruca sub ingrigirea straina elu nu pot6 deveni decatu matur'a tuturoru si r6ta a cincea la carulu beneficielor statulu. Alta chiaia de infratire, afara de garantarea drepturilor politice nationali intru t6te perfectu egali prin lege, nu da nici o garantia multiamit6ria. Partit'a, care ne va ajudeca ac6sta garantia, va invetia a pretiui pe romanu intocma c6a pe sene. — —

— In Austri'a s'au finitu alegerile in fav6rea ministeriale. Dintre 203 deputati la senatulu imperiale se afla 144 ministeriali si numai 57 decembristi. Modificarea constitutiunei d6ra in sensulu autonomiei provinciale nu se mai pot6 trage la indoie-la. Se ne alaturamu 6re si noi la controloristi, cari nu vedu consistintia, decatu in uniune personale, or' se nu grabimu cu urd'a in Turd'a, cum dice romanulu, ci se miscamu t6te pe terenulu lup-tei n6stre, asia cum ne va lumina Ddiu, inse cu totii in plin6 concordia si cu abn6gare de interese partiali pentru caus'a comuna si a natiunei si a patriei.

De sub muntele Buceziu

12 Septembrie 1871.

Unu anu de dile, a espiratu de candu amu scrisu in pretiuituve diurnu ultimulu articulu despre introducerea cartiloru funduarie in Transilvani'a, — si ce a produsu articulele pline de invetiatura pentru poporulu romanu, prin cari amu aratatu personagiulu acestui institutu si amu documentatu, ca si aici suntemu f6rte reu reprezentati in oficie, si in fine aratandu, ce e cartea funduaria, ce e scopulu si folosulu acelia, amu descoperitu mai multe abusuri ale strainiloru aplicati la acestu corpu pentru de a pregati pe s6ma romanulu carti funduarie, — dupa t6te acestea romanasiulu d6rme -si d6rme somnulu dusu, nu multu se interes6za — pana ce inamiculu ei taia de sub piti6re ultimulu radiemu de ecsistintia.

Ce e limba nationale? — Au nu e ac6sta tesaurulu celu mai pretiosu alu unei natiuni, si acestu tesauru voiescu a ni lu rapi prin fortie inimicii seculari ai poporulu esitu din semidieu. — Au nu auditi voi cei dela putere vaietele si plangerile romaniloru din t6te partile; — de ce nu ascultati tipetele lui de durere? — care inse nu scie despera, — de si adi drepturile lui sacre suntu calcate in piti6re prin fortie? — Voi ve astupati urechile de catra tipetele durer6se ale unei natiuni

ce iubindu dreptatea și patri'a aspiră la egale prosperitate și libertate? . . .

Cautati romanilor din toate unghiurile și voi alte natii, cari sperati la libertate și dreptatea lui Dumnezeu și vedeti, cum omeni regimului actual de nationalitate maghiara despăie pe poporul romanu inca și de acela dreptu, cei mai concede o ordinațiune . . . , de ai sta în voia libera alegearea limbii, în care se i se pregătescă cartile funduării; — nu iau nemica în considerare, lucră ungueresce în Transilvania, unde locuitorii sunt romani cu pucina exceptiune, domni respective mătadori dela directia cartilor funduării, și cei dela ministeriu — și întorc faci'a și lasă, că subalternii se manipulează după plac, său ca dăra au instructiuni secrete pentru astfelu de procederi? — Alt-cum, știu acei domni bine, pentru ce au aplicatu la acestu corp totii nobili apti, neapți în toate formele, adă sunt fericiți, ca-ce patronisari'a loră a fost și este neexplicăvera, totii de arendă au devenitu comisari supremi, comisari supremi titulari, supraveghiatori comisari, comisari și actuari, — titlul s'au aflatu destule pentru de ale împarti aceste posturi, cu ignorarea romanilor. Eă o oglindă:

Nu au fostu destulu ca prin astfelu de omeni s'au început și continuat până adă localizarea, ministeriulu mai împovără poporul, și așa cu totu felulu de sarcini îngreunat, a-si baga întreprindietori și prin acestia a-si localiza otarele și a-si pregăti cartile funduării, atunci cândă totă Ungaria și un'a parte a Transilvaniei s'au localisat pe spesele statului, adă acele spese trebuie se le pōrte poporul. — Cum voru fi operatele facute de întreprindietori, — nu știu, — potu înse în multe locuri fi mai bune decâtă cele facute de omeni de specialitate plătiți de regimu, decâtă se potu numi și unii dintre acestia omeni de specialitate, cândă unii abia au servitu 2—3 luni și s'au și redicatu la ranguri de comisari. — Numi vine înse la socotela acea împregiurare și dă, — pentru ce, decâtă regimulu concede localizarea și pregătirea operatulu funduării prin întreprindietori în impurumu, — nu se concede și purisarea? — Pentru că se se purisăza prin oficiali, cari au depus juramentu de fidelitate statului maghiar? — va se dica prin maghiari, că se ne făca cu forta carti funduării ungueresci, stramutandune și numele românesc în limb'a loră, precum său întemplantu în alte comitate deja localisate.

Unu altu-ceva — mi atrage atentiunea și mătare, și anume supravigili și respective instructori de carti funduării trimisi prin comitate și districte, — și cu deosebi unulu P., s'au folositu de totu felulu de insielatiuni și intrige, — în un'a comuna română locuitorii doriau a-si lua de întreprindietori pe unu romanu că se pregătescă și operatulu în limb'a română, dăr' ce se vedă, domnulu instructoru că incredintiatu respective confidenciatu din partea directiunei, numai așa s'a învoitu ale concede unu întreprindietoriu român, decâtă acela va și ungueresce, ca-ce operatulu trebuie (?) facutu în limb'a oficială a regimului, — astfelu e ordinațiunea — și fiindcă romanu că se știe limb'a lui Arpadu nu au aflatu, — instructorulu singuru li au adus pe unu arpadianu și fortiandu comun'a a face contractu cu densulu, la introdusu pe spatele, spetele bietiloru romani, — dela întreprindietoriu înse după cum se afirmă au primitu un'a sută florini v. a., asemenea au facutu în un'a comuna sasăscă, era în un'a unguerescă pentru alta sută florini li au pus pe grumadi pe unu sasu de întreprindietoriu.

Mai de parte înse, în districtulu Fagarasiului nu a ajunsu, ca în făcare cercu s'a trimisu cate unu instructoru, parte comisari parte actuari responsabili pentru lucrările facute de întreprindietori, acești instructori — și facu calatoriile loră prin cercuri visitand lucrările întreprindietorilor — și calculă diurne și suntu din partea comunelor prevădiți cu competintia de cortelu, luminare, încăldire și servitiu gratisu, măi trimate directi'a și pe unu comisariu supremu cu locuintă în Fagarasiu, care are salariu mare, toate competintiele măi bine că instructorii, cu dreptu de calatoriă în totu districtulu, pentru de a controla pe instructori și a inspicia pe întreprindietori. — Este asta ore de lipsă, decâtă directi'a are încredere în omeni săi, ori ba? Nu știu, — știu înse atata, ca în secuime, unde suntu instructori nu suntu comisari supremi, și comisari supremi se aplica acolo, unde lucră comisiuni din sinulu corpului localisatoriu alu cartilor funduării. — Dăra toate suntu în daru, romanulu trebuie se pōrte sarcin'a dublă la toate întreprinderile, — se solvăsca pe întreprindietori, competintia la instructori și competintia pe sēma comisariului de Fagarasiu, — Nu amu nemica contra persōnei

acestui angajatulu demnu, — înse se pōteau crutiă spesele enorme atatu în visteri'a statului, catu și în punga bietulu poporu, care și așa abia măi pōte resufla sub sarcinile cele împuse.

Comisariulu supremu are salariu calculat pe di 3 fl. pe luna . . . . . 90 fl.
pentru competintia primesc dela districtu 50 fl.
diurne și pōte face pe lun'a circa . . . . . 125 fl.

sum'a ar' fi dăra 265 fl.,
apoi se fă totu comisariu supremu la cartile funduării, și măi alesu în Fagarasiu, — dăra se caută cu lamp'a lui Diogenu vreunu romanu aplicatu în astfelu de posturi, — directorele marele Boldizsăr, care și din petri ar' face ungueri, se au îngrigitu, că romanii se nu pōta ajunge la astfelu de posturi, purtand și pe unulu și pe altulu cu promisiuni gōle, de cari înse romanulu n'are lipsă. —
La revedere Dle Redactoru!

M. n. de A. K.

Cuventare festiva

rostită la serbarea natională pe momentulu lui Stefanu celu mare în 15/27 Aug. 1871 de

A. D. XENOPOL.

(Capetu.)

Lasati marginile măiestrite ce sirulu istoriei le au redicatu între noi! Istori'a ne va desface cu încetulu, precum a și început și se nu grabim nimic'a în asta privintă. De și unirea politica este tielulu ultimu a ori carui neamu și singurulu midiolocu de a desvali totu cuprinsulu sufletesc alu său, se nu credemă nici odată, ca aici este totulu, și măi cu sēma nu ca aici e începutulu. Unirea omenilor, decâtă e se fă cu trairu, trebuie se se făca antaiu prin gandu și anima, apoi după ce astfelu de întielegere va fi aruncatu adenci radacini în sufletulu celor ce voru se-si unēsca și alte interese, se nasēsca și la acēs'tă. Unirea politica este și o unire de interese de toate dilele, o unire a acelor sferă, unde măi usioru se jignescă omulu de aprōpele său. Deci starea îmbucătă cu care ne aflamă este într'unu întielesu priinciosă. Se lucrămă cu totii împreuna la respandirea acelorasi credintie și sperantie, se legamă romanulu din Ardelu cu celu de langă Prutu prin cugetu și simțire, și se lasamă mersulu istoriei apropiarea tuturor intereselor. Cândă totu romanulu va tinde spre unu tielu, cândă unirea mintii și a animei va fi închiaiată, atunci acea politica va urmă numai decâtă din însuși mersulu lucrurilor!

Acēs'tă deci se fă gandirea ce se ne lege împreuna aici pe momentulu lui Stefanu celu mare.

„Ca totii romanii, cari simtu în sine unu sufletu măi osebitu, o anima măi nobilă, fă ei din orice sferă, fă ei din orice țieră, se lucreze neobositu, făcare în parte și cu totii împreuna, spre aflarea și respandirea midiolocelor, cari voru pūt se inlesuēsca înradacinarea credintielor, nesuintielor noastre comune în unulu și același viitoriu, și se asigure împlinirea acelu viitoriu însuși.

Acēs'tă se fă ide'a cea măi presu de orice interese, de orice deosebire în gandre și simțire. Castigand astfelu unu midiolocu puternicu de întielegere, se cautamă a întinde acēs'tă întielegere din ce în ce măi multu între sufletele noastre, dela principiulu acelu mare, radecin'a vietii înse-si, până la ramurile, frundiile și florile ei, restringand deosebirile între gandră, simțiri și nesuintie numai la atat'a, pe catu e de nevoie pentru înse-si propasirea unui poporu. Acēs'tă ide'a deci se nu remana numai că o amintire în sufletele noastre — ci, despartiti de aici se remana că o legatură adencă ce îndată se ne împingă spre o lucrare comună. Se cercetamă midiolōcele, prin cari s'ar pūt aduce la împlinire întruniri periodice ale romanilor de pretutindine, decâtă nu din toate clasele societății celu pucinu ale tinerimei studiōse. Se nu încetamă de a desbate prin grai și scrisōre, fără patima personală, ci numai cu țient'a spre adevēru, toate întrebările cele măi însemnate ale vietii noastre sociale, politice, economice, pentru a se pūt ajunge cu timpul la unu adaveru asupra lor. Se nu știmă cu totii întru catu e cu putintă și se ne întielegemă asupra midiolocelor, pentru cultivarea țierănilor — temeliei natiunei — pentru că elementulu bunu atatu de manos respanditu în elu se pōta esi la lumina și întrebuintă puterile spiritului și ale animei în folosulu poporului întregu, er' nu numai în acelu alu micii sferă a statului, în care s'a nascutu. Se cautamă de înaltărea și întinderea teatrului natională, care este până acuma în mare parte măi multu unu institutu de indiosire decâtă de înaltăre morale, și chiară ast-

feliu precum a, restrinsu numai pentru o mică parte din poporul întregu. . . . Dăr' aceste numai spre amintire: ca-ci destulu ar' fi de a ne îndepartă de aici cu cunoscintia clară a ideii ce se ne adunat. Eă este destulu de mare și de frumoasă pentru a împlia sufletele noastre, și midiolōcele pentru împlinirea ei suntu tocmai rōdele ce așteptamă se le producă. Cu toate aceste, onorată adunare, nu ne putemă desparti de pe momentulu marelui barbatu, fără a cere dela amintirea lui o învătatură, o povetuire pentru luptă ce avemă de luptat, ca-ci este o asemănare ascunsă, dăr' adencă între starea de atunci și acea în care ne aflamă, între luptă ce luptă Stefanu celu mare și acea, pe care trebuie se o luptă astadi partea cea bună a poporului romanu! Eră și atunci că și acuma o mare miscare spre neaternarea poporului; erau și atunci pericole cumplite, din întru și din afara, ce amenintiau aceste scumpe bunuri. Eă pentru ce, în bucuri'a nespuse ce împlie sufletele noastre, totusi simțimă trecundu o umbră de dorere, precum trecea prin sufletulu marelui vitēzu, cândă întorcunduse învingetoriu din lupte, știea, ca i în ajunulu onoră nōve batalie! Eă pentru ce ne adunamă noi astadi pe momentulu lui Stefanu celu mare; ca-ci este o pornire a sufletulu nostru, care întielegundă asemănarea stării de astadi cu starea de atunci, ne împingă a întari legaturile naturei pe momentulu acelu barbatu ce fă măi puternicu decâtă amenintările timpulu său. — Dăr' pe timpul lui Stefanu elementulu celu bunu predomină în întrulu țierei, ca-ci acēs'tă eră uniu în giurulu unui centru, astfelu, ca putea mantienē în întrulu țierei unitatea, și ca luptă se concentră în contra reulu din afara. Astadi reulu e măi multu în întrulu nostru, din causa, ca elementulu bunu remane reslatitu, ne fiindu unu sufletu mare în giurulu caruia se se concentre totu ce este măi alesu în natiunea noastră. Totusi se avemă sperantia, fratiloru romani! Deacă elementulu bunu se unescă în giurulu unei ideii, decâtă puterile de vietă alērgă la întrunire pe momentulu eroiloru natiunei spre a lucră cu un gandu cu o anima spre binele obsescu — atunci se nu ne măi tememă! Predominarea binelui și a adevērulu va urmă în curundu lucrării întrunite a elementulu bunu, și o stare măi linistită, măi regulată și măi puternică a interiorulu ne va midioloci în curundu respectarea în afara a natiunei romane și propasirea ei spre unulu și același viitoriu. Deacă nu este eroul vii în fruntea noastră, este ide'a, pentru care s'au luptat. Eă este unu sōre vecinicu ardiatori pentru oglinzile curate ce potu a lu resfrange.

Stefanu celu mare avea măi multu a se luptă contra pericolelor din afara. Arm'a sa eră ferulu; puterea sa, virtutea animei și braciulu neobositu; victoriile sale erau reputate pe campulu stropitu cu sangele braviloru romani. Timpulu de astadi a schimbatu totulu, și reulu și luptă în contra lui. Noi avemă se ne luptamă măi multu contra desbinării, neîntielegeri interiere: arm'a noastră este pēn'a și graiulu; puterea noastră virtutea animei nu măi pucinu trebuintiosă decâtă pe campulu de resboiu — și spiritulu neobositu; victoriile noastre se voru urmă în tacere, în sfer'a cea ascunsă a gandruriloru omenesci. Dăr' cu totă acēs'tă deosebire, remane adencă asemănare a luptei, acuma că și atunci, în contra unui reu, care amenintă ecistintia și propasirea poporului nostru. Adevērurile fundamentale înse remanu aceleasi pentru toate timpurile, întru catu se reproducă împregiurări asemănătoare. Cândă o putere măi mică luptă pentru bine în contra unui mare reu, atunci aceleasi adevēruri voru trebui aplicate pentru a reusi, fă luptă pe campulu de resboiu său în campurile mintiloru. Stefanu celu mare a reusitu în luptă sa, pentru că geniulu său a petrunsu midiolōcele adevērate ce putea se lu duca la o bună isbandă. Midiolōcele noastre voru fi deosebite; caracterulu loră înse va trebui se fă în totulu aceleasi, decâtă voimă se încununamă și noi cu gloria și reusita luptă ce vomu luptă.

Stefanu celu mare ajunsu la tielulu său prin neaternarea sa de alții și încrederea în propriile sale puteri, prin cunoscintia lamurită a stării, în care se află, în fine prin lucrarea adencă meditată și totudēun'a măsurată după îndemnul împregiurariloru.

Cândă Stefanu celu mare — și apără țier'a, elu și pune sperantia măi înainte de toate în propriile sale puteri, ca-ci în curundu se incredintiască, catu de pucinu tare e acelu ce — și sprijina vietă pe puterea și ajutorurile altor'a. — Acestu caracter de neaternare se lu introducemă în spiritulu nostru. Se fimă ceva prin lucrarea noastră și nu numai prin ajutorulu lucruriloru altor'a. Se nu așteptamă pu-

cu formula fipsata in 2 Sept., care inca e republicana. Ea suna asia: Republic'a francesa! In numele poporului francesu. Presedintele republ. franc. demanda tuturoru precuratoriloru generali etc. etc.

Ministeriulu mai remane in Versailles, inse in contra competintii adunarei de a se preface in constituanta cerculeza petitiuni prin tota Franci'a, cari se afla subscribe de 500.000 alegatori pana acum. In 1848 fura deajunsu 160.000 subscrieri spre a face ca adunarea se se retraga, deca se va castiga si acum prin subscriere retragerea, atunci Franci'a se va consolida in elementulu democraticu republicanu in mani'a tuturoru planuriloru si ligeloru. —

Parisu 10 Sept. Generalulu Manteufel a mersu la Versailles spre a informa pe Thiers despre evacuarea a patru departemente. A asistatu la serata data de d. Thiers si la care figurau ca invitati unu numeru de deputati, printre cari generalii Ducrot si Chanzy.

In adunare s'a adoptatu imprumutulu de 350 milioane franci alu orasiului Parisu precum si proiectulu, dupa care daunele cauzate de invasiune voru fi in sarcina intregi natiuni.

Consiliulu de resbelu a condamnatu pe Rossel la morte si la degradarea militaria. —

Mai nou. In 11 Sept. episc. Albei regale Jekelfalusy, citatu ad audiendum verbum regium, pentru publicarea dogmei de infalibilitate, se presenta inaintea ministeriului, unde c. Andrassy insarcinatu de Maiestate, lu infrunta, aratandu-i displacerea regesca, pentruca in contra resolutiunii prea inalte din 9 Aug. 1870, care ordina valoarea placetului regiu, si in contra opririi ministeriale din 10 Aug. acelasi anu a publicatu dogma in diecesea sa, si lu provoca se nu mai contraga displacerea preinalta.

Comunitatea capitalei Bud'a a opritu publicarea dogmei de infalibilitate si pe celu ce o va publica lu amenintia cu perderea beneficiiloru. —

Turci'a -si a recompusu ministeriulu asia: Mahmud-Pasia e mare viziru, Essad-Pasia Seraskier (min. de resbelu), Server-Effendi min. de esterne. La Albani'a se tramitu noue trupe, ca-ce insurectiunea e totu amenintatoria, uniti fiindu chiaru si mahomedanii cu crestinii. — Serbi'a a transportatu trupe catra marginele turcesci si pregatirile Serbiei escita multa temere in Stambulu. —

Invitatiune.

Despartimentulu X (pentru comitatulu Clusiuului) alu asociatiunii trans. pentru literatur'a rom. si cultur'a poporului romanu, -si va tiene in estu anu adunarea sa generale in Milasiulu mare pre campia la 8 Octobru st. n. La carea suntu prin acest'a invitati toti fruntasii si tota inteligentia romana.

In urm'a conclusului adusu prin comitetulu desp. X alu asociatiunii trans. pentru lit. rom. si cultur'a poporului romanu.

Clusiu 11 Sept. st. n. 1871.

Iosifu Popu, secret.

In interesu generale publicamu observarile urmatorie:

Despre institutiunea gimnasticeila scolele populari.

Dupa ce prin ingrigirea in. ministeriu r. ung. si a castigatu valoarea sa si instructiunea in deprinderile gimnastice la cursulu de preparandi alu invetiatoriloru populari aici, incredintiatulu cu acesta specialitate afla defipsa a da nesce trasuri fundamentali, in ce chipu pote institutiunea popularia deveni la o putere plina de vietia si recunoscuta din tote partile:

Cea mai desa scusa imputatoria in contra instructiunii gimnastice a tenerimei popularie e, ca ea -si face destula miscare in aerulu liberu, destulu fuge, se urca, sare si de timpuriu se aplica la lucruri invertositorie.

La acesta se raspunde, ca deprinderile si lucrurile fara instructiune artifica producu adese numai una unilaterale dezvoltare a corpului; gimnastica inse trebuie se castige tocma una dezvoltare armonica din tote partile.

La eesercitiulu gimnasticu scolaru, care lu punemu cu deosebire inaintea ochiloru, vine a se lua privire cu preferintia la momentulu esteticu dezvoltatoriu. Aici invetia prunculu a nisui in lupta fortata la una tienta frumoasa si a se supune de voia la una disciplina stricta si la ordine.

Instructiunea gimnastica pentru tenerime e totuodata una fontana de cea mai limpede bucuria. Continuata si bine condusa e acesta instructiune cea mai buna pregatire la servitiulu militariu, la care acum toti civii fara esceptiune se aplica. Ce e dreptu, aceste eesercitia nu trebuie se degenereze in artefacatiuni, productiuni artistice ecilibratore ca jocuri pe fune, la care gimnasticii teneri asia de usioru se aluneca. Invetiatoriuulu populariu nu se aluneca multu la asia ceva, ci lui sei diaca la anima securitatea personale a invetiaceiloru sei, pentru ca repetitele nenorociri ar' produce urmari daunose pentru institutiunea gimnastica.

Cumca instructiunea trebuie se fia ordinata dupa unu planu bine marcatu, se intielege de sene. Una instructiune fara de planu ar' trage dupa sene urmarile cele mai triste.

Tote frasele cele frumoase despre redicarea puterii si intemeierea armarei poporului, ce sta la culmea pretensiunii dilei, remanu numai frase, pana candu instructiunea gimnastica nu e indreptata la tient'a defipta si nu patrunde spre a sta permanenta in midioculu tuturoru plaseloru de poporu.

Deca invetiatorii populari si au castigatu acesta instructiune in tota stinderea ei, si deca se intreprindu eesercitiile cu pruncii pe alesu dupa planu, atunci si numai atunci se pote astepta unu ce in adeveru impuitoriu; si unu asemenea deprinsu poporu se pote uita cu zimbetu in fruntea viitorulu seu, deca in sinulu lui cresce una junime, care de timpuriu e dedata la disciplina si regula si care a invetiatu a-si cunoasca si a si si intrebuintia puterea, forti'a sa.

Cumca fiacare invetiatoriu va lucra din resputeri spre a ajunge la tient'a acesta, e unu ce, pe care lu dorimu si lu asteptamu spre mantuirea si binele poporului nostru si alu patriei nostre.

Wilh. Hausmanu,
gimnasticu si manuatoriu de arme.

Nr. 2126—1871.

2—3

Escriere de concursu.

Pentru 2 stipendia de 315 fl. v. a. usuate de rigorosantii Aureliu Isacu si Demetriu Todoru; — pentru 2 stipendia de 84 fl. v. a. usuate de juristulu absolutu Iuliu Vladutiulu si de tecniculu Onoriu Tille; pentru 1 stipendiu de 63 fl. v. a. usuatu de juristulu absolutu Iuliu Hocmanu, tote din fundatiunea repausatulu Dr. de medicina Simeone Romantiai devenite curatu vacante.

Er' pentru 2 stipendia de 63 fl. v. a. din aceeaasi fundatiune usuate de gimnasistii Vasiliu Podoba si Ioane Godolianu pentru nesubsternerea testimonialoru recerute pre terminulu prefiptu la ordinariatul metropolitanu dechiarate de vacante, prin acest'a pana in 25 Septembrie a. c. se escrie concursu.

La preatensele stipendia potu concurge:

1. Numai aceli teneri studenti, cari suntu nascuti in marele principatu alu Transilvaniei.

2. Cari au in studia calculi de eminentia si purtare morale buna.

3. De impreuna cu auditorii de medicina si jura, acelia, cari se voru aplica la scientiele reali, precum: tehnica, montanistica si silvanistica.

Dintre concurenti voru ave preferintia, ceteris paribus, celi de origine nobili si consangeniului fundatoriu.

Dela concurenti se cere, ca testimoniale scolare alaturande la cererile loru concursuali se le de in origine, ori in copia autentificata, er' atestatele de paupertate se fia provideute pre basea normeloru si prescrieloru sustatoria pre langa subscrierea antistiei comunali si a parochului respectivu si cu sigilulu comunale si alu parochului si cu subscrierea vreunui of. politicu de cercu, er' in cetati si opide cu subscrierea parochului si a antistiei ceta-

tiene ori opidane, — apoi cererile concursuali astfelu pregatite se le susterna paua in terminulu prefiptu la consistoriulu metropolitanu.

Blasiu, din siedinti'a consistoriului metropolitanu gr. cat. de Alb'a Iulia, tienuta la 26 Augustu 1871.

Simeonu P. Mateiu m/p.,
notariu consist.

Nr. 2127—1871.

2—3

Escriere de concursu.

Pentru unu stipendiu de 52 fl. 50 cr. v. a. din fundatiunea fericitulu episcopu alu Fagarasiulu Ioane Bobu usuatu de gimnasistulu absolutu Iuliu Montani si devenitu vacante prin acest'a pana in 25 Septembrie a. c. se escrie concursu.

La acestu stipendiu potu concurge teneri studenti nascuti in Transilvania, cari au calculi de eminentia in studia si purtare morale buna.

Concurentii la acestu stipendiu au de a-si tramite cererile loru concursuali instruite dupa recerintiele esprese in ordinatiunea consistoriale din 26 Augustu a. c. Nr. 2126 pre terminulu prefiptu la consistoriulu metropolitanu.

Blasiu, din siedinti'a consistoriului metropolitanu gr. cat. de Alb'a Iulia, tienuta la 2 Septembrie 1871.

Simeonu P. Mateiu m/p.,
notariu consist.

Nr. 2128—1871.

2—3

Escriere de concursu.

Pentru unu stipendiu de 120 fl. v. a. din fundatiunea fericitulu Efraimu Iosifu Klein de Muntiulu usuatu de gimnasistulu absolutu Octavianu Blasianu si devenitu vacante prin acest'a pana in 25 Septembrie a. c. se escrie concursu.

Pentru dobandirea acestui stipendiu potu concurge aceli teneri studenti nascuti in Transilvania, cari au din studia clasea generale I-4 cu eminentia si purtare morale buna, si cari studiiza in institutetele de invetiamentu din Blasiu, dintre cari consangeniului fundatoriu, ceteris paribus voru ave preferintia.

Concurentii la acestu stipendiu au de a-si tramite cererile loru concursuali instruite dupa recerintiele esprese in ordinatiunea consistoriale din 26 Augustu a. c. Nr. 2126 pre terminulu prefiptu la consistoriulu metropolitanu.

Blasiu, din siedinti'a consistoriului metropolitanu gr. cat. de Alb'a Iulia, tienuta la 2 Septembrie 1871.

Simeonu P. Mateiu m/p.,
notariu consist.

De inchiriatu

se afla in tergulu strailoru Nr. 237 una bolta mare cu odaia alaturea, 4 magazine largi, una curte coperta si podu.

Localitatile suntu comode pentru unu comisio-nariu prin pusetiunea si impartial'a loru.

Mai aprupe informaza proprietariulu in acea casa. pl. g. 4—6

Cépa de zambile

adeveratele holandeze se afla la

Gustavu Noszka,

2—2 pl.

tergulu fructeloru Nr. 92.

Cursurile

la bursa in 15 Sept. 1871 stá asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 70	cr. v. a.
Napoleoni	—	—	9 " 45 ¹ / ₂	" "
Augsburg	—	—	117 " 65	" "
Londonu	—	—	118 " 75	" "
Imprumutulu nationalu	—	—	58 " 80	" "
Obligatiile metalice vechi de 5%	—	—	68 " 75	" "
Obligatiunile rurale ungare	—	—	79 " 25	" "
" " temesiane	—	—	76 " —	" "
" " transilvane	—	—	76 " —	" "
" " croato-slav.	—	—	— " —	" "
Actiunile baneci	—	—	765 " —	" "
" creditulu	—	—	290 " 50	" "